

Asia: VN/14717/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja valmiuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Edustaako vastaaja

Muuta valtion viranomaista

Voitte kirjoittaa lausuntonne palkkatukea koskien alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa palkkatukea ja valmiuslakia koskevaan esitykseen.

Palkkatuki

Palkkatukeen ehdotettavilla muutoksilla toteutettaisiin hallituksen ohjelmassa linjattua 37 miljoonan euron työllisyysmäärärahojen tason alentamista vastaava muutos kuntien tehtäviin. Samalla palkkatukea kohdennettaisiin hallitusohjelman mukaisesti erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille.

Esityksessä ehdotetaan, että työvoimaviranomainen voisi myöntää palkkatukea kunnalle tai kuntayhtymälle ainoastaan alentuneesti työkykyisen henkilön tai 60 vuotta täyttäneen pitkään työttömänä olleen henkilön palkkaamiseen, joten palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen ei olisi enää mahdollista. Työvoimaviranomainen voisi kuitenkin myöntää palkkatukea Helsingin kaupungille siltä osin kuin työllistettävä henkilö työllistyisi sellaisiin tehtäviin, joista muualla Suomessa vastaa hyvinvointialue.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että nyt esitetyt muutokset tukevat edellisen palkkatukiuudistuksen (HE 175/2022 vp) tavoitteita. 1.7.2023 voimaan tulleiden muutosten

tavoitteena oli yksinkertaistaa palkkatukea koskevia säännöksiä ja lisätä siten palkkatuen käyttöä erityisesti yrityksissä. Palkkatuen käytön lisäämisellä yrityksissä pyritään lisäämään palkkatuen vaikuttavuutta ja nostamaan tätä kautta työllisyysastetta.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää kuitenkin valitettavana sitä, että palkkatuen myöntäminen kunnalle tai kuntayhtymälle ammatillisen osaamisen parantamiseen ei olisi enää mahdollista jatkossa. Uhkana on esimerkiksi nuoren palvelutarpeeseen pohjautuvan palvelupolun katkeaminen, kun palkkatukityö esimerkiksi kunnan työpajan työtehtäviin ei olisi enää palvelu-valikoimassa, ellei nuori olisi alentuneesti työkykyinen. Uudistuksen uhkana on myös maahanmuuttaja-asiakkaan palveluvalikoiman supistuminen, kun palkkatukityö kunnalle tai kuntayhtymälle ei ole mahdollista ammatillisen osaamisen parantamisen perusteella.

Esityksessä todetaan, että hallitusohjelmassa tavoiteltu kuntien tehtävien vähentäminen 37 miljoonan euron edestä on mahdollista saavuttaa, vaikka kunnille ja kuntayhtymille voisi jatkossakin myöntää palkkatukea kyseisten ryhmien työllistämiseen.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että esityksen mukainen kunnille ja kuntayhtymille myönnettävä palkkatuen rajausta lähtökohtaisesti heikommassa asemassa olevien henkilöiden työllistämisen edistämiseen on parempi ratkaisu kuin jos vaihtoehtona olisi palkkatuen epääminen kokonaan kunnilta ja kuntayhtymiltä. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto esittää kuitenkin, että heikommassa asemassa olevien kohderyhmään lisättäisiin maahanmuuttaja-asiakkaat, jotta heillä olisi mahdollisuus työllistyä palkkatuella kuntiin ja kuntayhtymiin ammatillisen osaamisen parantamisen perusteella.

Esityksen mukaan tavoiteltu säästö olisi mahdollista toteuttaa myös rajoittamalla mahdollisuutta hyödyntää muita työvoimapalveluita. Muista palveluista työvoimakoulutus on ainoa, jonka kustannukset vuodessa ovat ylittäneet toistuvasti tavoiteltavan 37 miljoonan euron säästön määrän. Muiden palveluiden kohdalla palvelu jouduttaisiin lakkauttamaan kokonaan, eikä tavoitellun säästön saavuttamiseen riittäisi välttämättä yhden palvelun lakkauttaminen. Työvoimakoulutuksilla on havaittu tutkimuksissa positiivisia työllisyysvaikutuksia, joten niiden rajoittaminen ei olisi työllisyysvaikutusten näkökulmasta perusteltua.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto katsoo, että palkkatuen kohdentaminen erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille on parempi vaihtoehto kuin muiden työvoimapalvelujen rajoittaminen tai lakkauttaminen kokonaan.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa myös, että eräiltä työllisyysalueilta on jo tullut kannanottoja, etteivät alueet myönnä jatkossa ollenkaan palkkatukea kuntasektorille uudistuvan rahoitusmallin vuoksi, vaan työnhakijoiden työllistäminen tapahtuisi kunnan omalla rahoituksella. Vastikään hyväksytty lakimuutos työssäoloehdon karttumisesta palkkatukijakson aikana tulee todennäköisesti

vähentämään työnhakijoiden halukkuutta hakeutua palkka-tuettuun työhön. Näiden yhteisvaikutuksena saattaa säästöjä kertyä jonkin verran, vaikka nyt esitettyjä rajoituksia ei otettaisi käyttöön.

Voitte kirjoittaa lausuntonne valmiuslakia koskien alla olevaan tekstikenttään

Valmiuslakiin tehtäisiin työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirrosta johtuvat viranomaisten tehtäviä ja työvelvollisuusrekisteriä koskevat muutokset.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että valmiuslaki ei nykyisellään säädä, mitä työvoimaviranomaisella valmiuslaissa tarkoitetaan. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron johdosta onkin välttämätöntä tehdä vastaavat muutokset myös valmiuslakiin siten, että työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettut työvoimaviranomaiset vastaisivat valmiuslain mukaisista työnvälityspakkoa ja työvelvolliseksi määräämistä koskevista tehtävistä.

Työvelvollisuusrekisteriä koskevat säännösmuutokset puolestaan ovat lähinnä teknisiä, sillä työ- ja elinkeinoministeriö päättää jo nykyisellään työvelvollisuusrekisterin perustamisesta työvelvollisuuden täytäntöönpanoa ja työvoiman ohjausta varten tietyissä poikkeusoloissa.

KEHA-keskukselle työvelvollisuusrekisterin perustamistehtävä olisi lainsäädännön tasolla uusi, mutta käytännössä KEHA-keskus on jo covid-19-pandemiasta lähtien vastannut rekisterin luomisesta, teknisestä käyttöönottovalmiudesta ja osaltaan myöskin perustamisesta työ- ja elinkeinoministeriön toimeksiannon perusteella.

Valmiuslain 103 §:n 3 momentissa säädetään työvelvollisuusrekisteriin ja työvelvollisuuden toteuttamiseen liittyvistä tietojensaantioikeuksista. Voimassa olevassa 3 momentissa tietojensaantioikeudet koskevat työvoimaviranomaisia. Ehdotettujen muutosten myötä työvoimaviranomaisilla tarkoitettaisiin ainoastaan järjestämislaissa tarkoitettuja työvoimaviranomaisia.

Koska tiedonsaantioikeudet on tarkoitettu koskemaan myös muita 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia, momenttiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pitää ehdotettuja muutoksia kannatettavina, jotta valmiuslain työvoimaviranomaisista koskeva sääntely vastaisi työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron mukaisia viranomaismuutoksia.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota työvelvollisuusrekisteriä koskevaan lakimuutoskirjaukseen (sivu 39, 103 §), jossa todetaan, että ”rekisterin tietoja käyttävät ja tietoja rekisteriin tallentavat myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset”. Esityksessä sivulla 26 todetaan, että ”momentissa rekisteriin tietoja tallentavaksi ja rekisterin tietoja käyttäväksi toimijaksi muutettaisiin TE-toimiston sijasta työvoimaviranomainen, jolle TE-toimistojen tehtävät siirtyvät. Pykälän 3 momenttiin muutettaisiin viranomaisten osalta”. Kirjausten osalta jää epäselväksi se, mikä rooli nykyisillä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla jatkossa on työvelvollisuusrekisterin osalta, vai onko lakimuutoskirjaukseen jäänyt virheellinen kohta.

Jokimäki Tarja
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto